

ภัยพิบัติทางธรรมชาติก่อให้เกิดความสูญเสียต่อทรัพย์สินและชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก การวิจัยเชิงพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การเกิดสาธารณภัยในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ สร้างแผนปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและประเมินผลการใช้แผนปฏิบัติการจัดการสาธารณภัย การวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 : วิเคราะห์สถานการณ์การเกิดสาธารณภัยในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัยในอำเภอลับแล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และอาสาสมัครหมู่บ้าน ตำบลละไม่น้อยกว่า 6 คน รวม 11 ตำบล รวมทั้งสิ้น 66 คน ขั้นตอนที่ 2 : สร้างแผนปฏิบัติการจัดการสาธารณภัย 1 ประเภทที่เลือกจากขั้นตอนที่ 1 โดยกลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพชุมชน นักวิชาการสำนักงานสาธารณสุข นายกองค้การบริการส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครหมู่บ้าน นักพัฒนาสังคม จำนวน 44 คนและผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ขั้นตอนที่ 3 : ปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยตามขั้นตอนที่ 2 และประเมินผลโดยใช้ CIPP Model วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการสนทนากลุ่มพบว่า สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในอำเภอลับแลภายใน 5 ปีที่ผ่านมา เรียงลำดับความรุนแรง ได้แก่ น้ำท่วมแผ่นดินถล่ม น้ำท่วม วาตภัย ภัยแล้งและอุบัติเหตุการจราจร ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ร่วมกันจัดทำแผนที่จุดบนแผนที่เดินดิน ซึ่งแสดงถึงการเกิดสาธารณภัยในแต่ละประเภทของแต่ละพื้นที่ด้วย ขั้นตอนที่ 2 สร้างแผนปฏิบัติการจัดการน้ำท่วมและแผ่นดินถล่มโดยชุมชนมีส่วนร่วมโดยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนเกิดภัย ระยะขณะเกิดภัยและระยะหลังเกิดภัย ขั้นตอนที่ 3 นำแผนการจัดการน้ำท่วมและแผ่นดินถล่มในระยะก่อนเกิดภัยไปดำเนินการในตำบลหนึ่งของอำเภอลับแล และประเมินผล ผลการประเมินแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านบริบท พบว่า ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการดำเนินการซ่อมแผน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ทรัพยากรในการดำเนินงาน ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลและสถานีอนามัยมีความเข้าใจการซ่อมแผน 3) ด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินการเป็นไปตามแผนที่กำหนด แต่มีการเปลี่ยนผู้แสดงที่เป็นผู้บาดเจ็บและผู้ช่วยเหลือภาคประชาชน และ 4) ด้านผลลัพธ์ พบว่า มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมซ่อมแผนจำนวน 152 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลและสถานีอนามัยตลอดจนประชาชน ซึ่งทำให้เข้าใจถึงขั้นตอนการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและผู้พบบ ตลอดจนปัจจัยที่ควรจัดหาเพิ่มเติมสำหรับการซ่อมแผน

Disasters caused damaged in everything and was harmful human life. This developmental research were to explore type and area of disaster events in natural disaster high risk area, develop 1 rehearsal training for decreasing the impacts of disaster, and its evaluation. There were three stages of research design. Firstly, the situational analysis of disaster events occurring in Lublare district, Uttaradit Province by focus group discussion of 66 stakeholders who responsible when disaster occurred in Lublare district. Secondly, 1 disaster event was selected and designed its rehearsal training program by brainstorming of the same group of stakeholders in the first step and this action plan was proved by 3 expert. Lastly, the selected rehearsal training program was implemented and CIPP model were used for program evaluation. Content analysis were use for all 3 step of research design. The data from the first step found that disaster spot map in each village of this selected area were shown and 5 disaster; flooding and landslide, flooding, thunderstorms, droughts, and traffic injury were occurred in last 5 year. Flooding and landslide management was selected developed to the action plan during preimpact phase, impact phase, and postimpact phase. Flooding and landslide rehearsal training and management during preimpact phase was done and evaluated by CIPP model. Four part results of evaluation found that 1) programme context ; community preparedness for this event was prepared 2) input ; community resources were village headman and his team, sub-district organization, community hospital and primary care unit and budget from sub-district organization and Naresuan University were adequate 3) process ; flooding and landslide rehearsal training was done in accordance with the action plan but they were some discontinuous due to changing actors in the action of victims and rescue, and 4) outcome ; they were 152 person who were director of sub-district organization, village headmans, personnel of sub-district organization, community hospital and primary care unit and people of one selected Thumbon in Lublare district participated in this program who knew disaster process of rescue, emergency care and mitigation including necessary factors for decreasing flooding and landslide impacts.